II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 15. oktober 1990

om en procedure i henhold til EØF-Traktatens artikel 85

(IV/32.681 — Cekacan)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(90/535/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i Traktatens artikel 85 og 86 [1], senest ændret ved akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, særlig artikel 4, 6 og 8,

under henvisning til den anmeldelse, som Akerlund & Rausing (herefter benævnt A & R) (Sverige) indgav den 28. marts 1988, og som vedrørte en samarbejdsaftale, der den 17. februar 1987 var blevet indgået med Europa Carton Aktiengesellschaft (herefter benævnt ECA) (Tyskland),

under henvisning til offentliggørelsen af anmeldelsens indhold i hovedtræk [2], i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

(1) A & R har anmodet om en negativattest, subisidiært om en fritagelseserklæring i henhold til EØF-Traktatens artikel 85, stk. 3, for en samarbejdsaftale med ECA om udnyttelse og salg i visse EF-medlemsstater og tredjelande af en ny produktionsmetode og en ny emballagetype kaldet Cekacan. Dette samarbejde hviler hovedsagelig på oprettelsen af et nyt selskab, Ceka Europe, hvoraf A & R indehaver 74 % og ECA 26 % af kapitalen.

A. Virksomhederne

(2) A & R er en svensk koncern, som har specialiseret sig i fremstilling af emballage, særlig til fødevarer; virksomheden forsker i nye emballagetyper af pap, aluminium og plast, som anses for at være den nye generation af emballager i modsætning til de klassiske emballager af glas og metal.

A & R tilhører den svenske Match-koncern, der for nylig blev overtaget af den svenske skovbrugskoncern Stora.

A & R og Swedish Match havde i 1986 en omsætning på henholdsvis 250 mio. ECU og 1 500 mio. ECU.

(3) ECA er et tysk selskab, som hovedsagelig beskæftiger sig med fremstilling af pap og papemballager. ECA ejer to fabrikker, der fremstiller pap, fire fabrikker, der falser og trykker pap, otte bølgepapemballagefabriker, i Tyskland samt en fabrik i Nederlandene, der falser og trykker pap. ECA tilhører den canadiske koncern Consolidated Bathurst Inc. Denne koncern er siden blevet opkøbt af US Stone Container Corporation.

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. C 293 af 21. 11. 1989, s. 4.

ECA's omsætning lå i 1986 på 400 mio. ECU, medens Consolidated Bathurst Inc.'s omsætning androg mere end 1 500 mio ECU.

(4) Ceka International, der er en afdeling af A & R, blev indehaver af Cekacans patenter, know-how og varemærker, da det i 1983 købte det svenske selskab Esselte Pac Aktiebolag (i det følgende benævnt Esselte Pac), der har opfundet nye metoder.

(5) ECA har bidraget økonomisk til udviklingen af maskiner på grundlag af Esselte Pacs opfindelser. Som modydelse har ECA i henhold til en såkaldt ekslusiv licensaftale, som blev undertegnet den 1. april 1982, fået eneret til udnyttelsen af disse maskiner på tysk territorium. Efter A & R's overtagelse af Esselte Pac blev ECA A & R's licenstager, og virksomheden bevarede denne stilling indtil undertegnelsen af den anmeldte samarbejdsaftale. Imidlertid vil aftalen af 1982 på ny træde i kraft med enkelte ændringer, hvis samarbejdsaftalen bringes til ophør.

B. Produkt og afsætning

(6) Produktet er en ny type hermetisk emballage, der fremstilles af pap, som er presset med plast- og aluminiumsmaterialer. Det nye produkt anvendes hovedsagelig til emballering af tørre fødevarer, der er følsomme over for ilt, f.eks. jordnødder, mælkepulver, kakao m.v. Cekacan-emballagen er en stiv beholder, der består af et midterstykke, en bund og et låg.

(7) Midterstykket og bunden fremstilles af samme materiale, nemlig pap, der er presset med plast- og aluminiumsmaterialer. Dette pressede produkt skal først skæres til og trykkes efter kundernes ønsker, og det fremstilles i ark. Arkene køres ind i Cekacan-maskinen, hvor midterstykket formes og bunden sættes på. Beholderen skal derefter fyldes efter den sædvanlige fremgangsmåde med udsugning af ilt, hvorefter låget sættes på i Cekacan-maskinen. Låget består af aluminium og plastmaterialer og er let at åbne. Ikke-engangspakninger (til varer som f. eks. kakao), forsynes normalt med et ekstra plastlåg, således af de kan lukkes efter brug.

(8) Cekacan-beholderen skal erstatte de sædvanlige beholdere af aluminium, glas og plast, poser af aluminium og æsker af falset pap foret med plastemballage. Det, som især adskiller Cekacan-metoderne fra andre metoder, er, at de gør det muligt af fremstille en papemballage, som er fuldstændig hermetisk og derfor ikke kræver yderligere behandling. Efter parternes oplysninger findes der ikke tilsvarende metoder i øjeblikket.

Det, der i øvrigt karakteriserer produktet, er, at det kan anvendes til reklameformål, at det er let at åbne og let at sætte på plads (stabling) før brug, og at det kan trykkes fladt efter brug. Efter brugen bliver Cekacan-emballagen til ikke-forurenende genbrugsaffald.

Så vidt det er parterne bekendt, findes der ikke noget tilsvarende produkt på markedet. Eftersom Cekacan-metoden er fuldstændig ny, kan der på nuværende tidspunkt endnu ikke være tale om nogen markedsandel inden for Fællesskabet, end ikke i Tyskland. De mest betydningsfulde konkurrerende virksomheder producerer beholdere af aluminium-, glas- og plastmaterialer.

(9) Ceka International producerer Cekacan-maskiner og særlige låg. Disse låg og visse dele af Cekacan-maskinerne er beskyttet af patenter (undtagen i Portugal og Grækenland), som udløber i 1997 i de øvrige medlemsstater.

(10) De pressede produkter fremstilles af A & R Flexible (en afdeling af Akerlund & Rausing) og kan også fremstilles af andre producenter, der har den nødvendige know-how. Europa Carton har ikke denne know-how.

(11) Trykning og udskæring af de pressede produkter kan foretages af en hvilken som helst virksomhed inden for dette fagområde. A & R og ECA er konkurrenter med hensyn til levering af disse ydelser.

(12) Afsætningen af Cekacan-emballagerne sker ved udlejning af Cekacan-maskiner til kunder, der får mulighed for at få leveret de produkter, der er nødvendige til fremstillingen af emballagerne. Kunderne kan imidlertid fortsat købe emballagematerialer hos andre end maskinleverandøren.

(13) I henhold til aftalen af 1982 havde ECA eneret i Forbundsrepublikken Tyskland til at udnytte disse metoder og til at købe eller leje Cekacan-maskiner af licensgiveren. Aftalen indbefattede en licens på tegninger og varemærkerettigheder.

ECA havde pligt til at udnytte metoderne ved at udleje Cekacan-maskiner til kunderne og levere emballagemateriale til disse. Lejekontrakten mellem ECA og kunderne indeholdt en såkaldt licens på brug af maskiner og salg af produkter emballeret i Cekacan-beholdere. Dog havde ECA forbud mod at leje maskinerne ud til kunder uden for det fastsatte territorium (Forbundsrepublikken Tyskland), men pligt til at underrette licensgiveren om sådanne anmodninger. ECA forpligtede sig endvidere til at underrette licensgiveren om eventuel genudlejning af maskiner, som kunderne returnerede.

ECA skulle især beskæftige sig med afsætning af de pågældende emballager og måtte ikke afsætte eller producere systemer, der lignede Cekacan-systemet, uden forudgående meddelelse til licensgiveren. I modsat fald kunne licensgiveren bringe eneretten til ophør.

Aftalen skulle gælde indtil den 31. december 1994, men skulle dog kunne forlænges for et år ad gangen, medmindre en af parterne bestemte andet.

C. Resumé af den anmeldte aftale

(14) Samarbejdet mellem parterne, der blev indledt ved den anmeldte aftale, har erstattet aftalen af 1982. A & R og ECA har på ubestemt tid dannet et selskab med begrænset ansvar med hovedsæde i Hamburg og med navnet Ceka Europe, og de besidder henholdsvis 74 % og 26 % af kapitalen i dette selskab.

I henhold til vedtægterne kan selskabet administreres af enten en eller to forretningsførere. Hvis der er to forretningsførere, repræsenteres selskabet af dem begge i forening. Forretningsførerne har brug for generalforsamlingens godkendelse i forbindelse med vigtige transaktioner, der rækker ud over den normale kommercielle aktivitet og indebærer særlige risici. Generalforsamlingen træffer sine beslutninger ved simpelt flertal, undtagen i særlige tilfælde, hvor der kræves et kvalificeret flertal på 80 % af startkapitalen, nemlig når der skal træffes beslutning om årsbudgettet, den kommercielle og finansielle treårsplan, investeringer på over 500 000 DM, overskudsudlodning og vedtægtsændringer.

(15) Dette selskab får ansvaret for udnyttelsen af de pågældende produktionsmetoder på et bestemt territorium, der omfatter flere EF-lande samt andre europæiske lande, nemlig Tyskland, Nederlandene, Belgien, Luxembourg, Frankrig, Italien, Grækenland, Spanien, Portugal, Østrig og Schweiz.

Som eneforhandler for A & R og ECA står Ceka Europe for den kommercielle udnyttelse af produktet, der omfatter udlejning og opstilling af Cekacan-maskiner hos kunderne, levering af de nødvendige materialer til fremstilling af Cekacan-emballager (hvis kunderne ønsker det), samt ydelse af den nødvendige tekniske bistand til kunderne.

(16) Begge parter forpligter sig derfor til at afstå fra at konkurrere med Ceka Europe på det pågældende territorium ved direkte eller indirekte at producere og/eller sælge aftaleprodukterne og/eller Cekacan-maskinerne.

I den oprindelige aftale havde ECA også forbud mod at producere og sælge lignende produkter og maskiner. Efter en drøftelse med Kommissionens tjenestegrene har parterne besluttet at ophæve sidstnævnte klausul.

(17) De materialer og tjenesteydelser, der er nødvendige til fremstillingen af Cekacan-emballager, som Ceka Europe er eneforhandler af, er kontraktmæssigt opdelt som følger:

a) maskiner og reservedele (herunder opstilling og teknisk bistand), låg og lukkebånd

b) pressede produkter til midterstykke og bund

c) udskæring og trykning af pressede produkter til midterstykke og bund.

A & R og ECA er således forpligtet til at lade alle leverancer af materialer til fremstilling af Cekacan-emballage gå via Ceka Europe, selv om de rent fysisk leverer direkte til kunderne.

(18) Leverancerne til Ceka Europe fordeles på følgende måde:

a) Ceka International leverer alle varer og tjenesteydelser under denne kategori

b) A & R Flexible har indtil 1. januar 1995 fortrinsret til at levere samtlige varer under denne kategori. Efter denne dato kan Ceka Europe frit benytte andre forsyningskilder, når det drejer sig om køb af produkter til nyinstallerede maskiner, men virksomheden skal dog stadig give A & R Flexible fortrinsret

c) i henhold til bestemmelserne i artikel 6, stk. 3, i hovedaftalen »har ECA indtil 1. januar 1995 fortrinsret til at dække en væsentlig del af Ceka Europe's behov for tjenesteydelserne udskæring og trykning« af de pressede produkter, der danner midterstykke og bund i Cekacan-emballagerne. ECA har således ret til at levere en mængde svarende til mindst 110 % af Ceka Europe's leverancer til tyske kunder med henblik på anvendelse i Tyskland, forudsat at den mængde, som ECA leverer til kunder uden for Tyskland, ikke overstiger 20 % af parternes samlede leverancer uden for Tyskland. Ceka Europe har ret til at erstatte de ordrer, som ECA modtager, fra andre lande end Tyskland, med tilsvarende ordrer fra Tyskland, forudsat at sidstnævnte ikke overstiger 15 % af de samlede leverancer inden for Tysklands grænser.

Når det drejer sig om salg af ydelserne udskæring og trykning i forbindelse med Cekacan-applikationerne, er ECA ganske vist i praksis begrænset til tysk territorium. Men ECA har ikke desto mindre ret til, såfremt det modtager ordrer, at sælge sine tjenesteydelser direkte — uden om Ceka Europe og uden mængdebegrænsning — til kunder etableret i eller uden for Tyskland (passiv konkurrence).

Fra 1. januar 1995 kan Ceka Europe frit benytte andre forsyningskilder, når det drejer sig om udskæring og trykning af produkter til de nyinstallerede maskiner, men ECA bevarer dog sin fortrinsret (artikel 6, stk. 3, i hovedaftalen).

(19) Den anmeldte aftale, der trådte i kraft den 1. marts 1987, blev oprindeligt indgået for tre år og forlænges stiltiende, hvis den ikke opsiges med ti måneders varsel. Fra 1. marts 1990 gælder aftalen på ubestemt tid, medmindre en af parterne opsiger den med ti måneders varsel. Aftalen kan også opsiges uden varsel, hvis aktionærerne ikke kan opnå enighed om et spørgsmål, som de betragter som »a major issue«.

(20) Hvis kontrakten ophører, skal samarbejdet mellem parterne på ny reguleres af den tidligere aftale fra 1982, dog med visse ændringer, idet kunderne fordeles således mellem ECA og A & R, at ECA får de kunder, der har hjemsted i Tyskland, og A & R alle de øvrige kunder. A & R får også ret til at overtage ECA's aktier i Ceka Europe.

(21) En af de planlagte ændringer af aftalen fra 1982 var endvidere indsættelsen af en ny klausul, som forpligter ECA til at købe samtlige pressede produkter, der anvendes til midterstykke og bund i aftaleproduktet, hos A & R.

Efter en række drøftelser med Kommissionens tjenestegrene har parterne frafaldet denne klausul.

(22) Hvis aftalen fra 1982 på ny træder i kraft, får ECA mulighed for enten aktivt eller passivt (ved alene at svare på spontane henvendelser) at forsyne Cekacan-kunder uden for Tyskland med emballagematerialer.

Efter parternes ændringer af aftalen vil ECA, ligeledes fra dette tidspunkt, kunne efterkomme anmodninger fra andre lande end Tyskland om leje af maskiner (passiv konkurrence).

(23) Som følge af Kommissionens bemærkninger indvilgede A & R og ECA i at foretage visse ændringer af den anmeldte aftale. Den således ændrede aftale blev meddelt Kommissionen den 27. april 1989.

(24) Kommissionen modtog den 4. januar 1990 bemærkninger af teknisk karakter fra en anden interesseret part som reaktion på offentliggørelsen af meddelelsen i medfør af artikel 19, stk. 3, i forordning 17. Der har imidlertid ikke været rejst indvendinger imod, at Kommissionen vedtager en positiv beslutning vedrørende den anmeldte aftale.

II. RETLIG VURDERING

A. Artikel 85, stk. 1

(25) Oprettelsen af det nye selskab Ceka Europe synes ikke at udgøre et egentligt projekt til udvikling af et langvarigt samarbejde mellem de to virksomheder med henblik på udnyttelse af produktionsmetoderne, men synes snarere et være begrænset til et samarbejde i den indledende fase af lanceringen af Cekacan-teknologi i en række europæiske lande.

(26) ECA har nemlig kun en aktieminoritet i Ceka Europe, hvilket ifølge vedtægterne kun giver ECA mulighed for at forhindre virkeligt vigtige beslutninger. Aftalen er kun indgået for tre år og kan herefter frit opsiges af parterne med ti måneders varsel. I betragtning af den forkøbsret A & R har med hensyn til ECA's aktier, såfremt aftalen opsiges, vil situationen i så fald være den, at A & R frit fra det tredje år kan få den fuldstændige kontrol over Ceka Europe og henvise ECA til at udnytte produktionsmetoderne på tysk territorium i henhold til den gamle aftale fra 1982.

(27) Endvidere har parterne også ret til — inden for det område, der er omfattet af »major issue«-klausulen — at opsige aftalen med øjeblikkelig virkning uden at overholde opsigelsesvarslet på ti måneder. Det kan i øvrigt selv i den nuværende situation lægges til grund, dels at A & R har den faktiske kontrol over det nye selskab, dels at ECA under alle omstændigheder må anse sine tjenesteydelser i form af udskæring og trykning af laminerede produkter, til fremstilling af Cekacan-emballage, for i det store og hele at være begrænset til Tyskland. Det kan derfor konkluderes, at formålet med den pågældende transaktion ikke går ud over, hvad der må anses for nødvendigt for at indføre Cekacan-teknologien på et større marked.

(28) Det kan ikke overraske, at A & R ønsker at nyde godt af støtte fra ECA, der har bidraget finansielt til teknologiudviklingen og derfor allerede har erfaring i udnyttelsen af de pågældende produktionsmetoder i Tyskland, frem for helt alene at forsøge at indføre disse produktionsmetoder på et større marked.

(29) Det er endvidere normalt, at ECA giver afkald på sin eneret på tysk territorium til gengæld for finansiel deltagelse i Ceka Europe og for garanti for fortsat levering af tjenesteydelserne i form af udskæring og trykning til brug for Cekacan-emballagesystemet, især fordi selskabet stadig bevarer muligheden for med kort varsel at bringe samarbejdet til ophør og genindtræde i sin eneret.

(30) Uden for rammerne af aftalen fra 1982 kan parterne ikke betragtes som direkte konkurrenter med hensyn til udnyttelsen af Cekacan-produktionsmetoder eller produktionen af basismaterialer (laminerede produkter) til Cekacan-emballager. De kan dog betragtes som potentielle konkurrenter, dels hvad angår udnyttelsen af metoder, der ligner Cekacan-metoderne, dels hvad angår produktion og salg af laminerede produkter.

(31) ECA er nemlig en stor producent af bølgepap og falset pap. For at kunne fremstille laminerede produkter af pap samt plast- og aluminiumsmaterialer ville det være tilstrækkeligt at få den nødvendige know-how og at foretage de nødvendige investeringer eller associere sig med en virksomhed, der besidder denne know-how. Det samme gælder udnyttelsen af emballagesystemer, der kan erstatte Cekacan-emballagerne.

(32) Under alle omstændigheder er det klart, at A & R og ECA er direkte konkurrenter, hvad angår trykning og udskæring af laminerede produkter til fremstilling af Cekacan-beholdere.

(33) Trods de ændringer, som parterne har foretaget efter Kommissionens anmodning, vil den regulering af samarbejdet mellem parterne, der er sket med oprettelsen af Ceka Europe, kunne begrænse konkurrencen på følgende måde :

a) *Eksklusivklausuler*

(34) A & R og ECA forpligter sig til kun at udnytte metoderne på det pågældende territorium gennem Ceka Europe, og har derfor begge forbud mod at konkurrere med Ceka Europe på det område, dette har fået tildelt. Inden for disse rammer er klausulerne ikke restriktive, hvad angår forbindelserne mellem A & R og Ceka Europe ; klausulerne må betragtes som et led i de interne koncernforbindelser.

(35) De er til gengæld restriktive for ECA, for så vidt som de forhindrer dette selskabs frie udformning af sin kommercielle politik for så vidt angår udnyttelsen af produktionsmetoderne på det område, ECA havde fået tildelt (Tyskland). Oprettelsen af det nye selskab har nemlig i praksis medført, at der er forsvundet en uafhængig konkurrent på fællesmarkedets territorium. ECA må ikke længere have kommercielle forbindelser med disse tyske kunder, og må ej heller skaffe sig nye kunder med henblik på udlejning af maskiner samt med henblik på levering af tjenesteydelser i form af udskæring og trykning.

b) *Leveringsklausuler*

(36) Leveringen af de materialer og tjenesteydelser, der er nødvendige til fremstilling af Cekacan-beholdere, varetages af Ceka Europe som parternes eneforhandler.

De klausuler, der vedrører Ceka Europe's forpligtelse til udelukkende at foretage indkøb hos A & R og Ceka International, har ikke direkte konkurrencebegrænsende virkninger mellem disse selskaber, da de må anses som interne koncernaftaler.

(37) I forhold til ECA har disse klausuler uvægerligt en restriktiv virkning — selv om de ganske vist vedrører dels produkter, der delvis er patenterede, således som det er tilfældet med Cekacan-maskinerne, dels meget specifikke produkter, som ECA ikke fremstiller, og som det ikke har den nødvendige know-how til at fremstille, således som det er tilfældet med de laminerede produkter til beholdernes midterstykker og bund — fordi ECA er en potentiel konkurrent med hensyn til produktion og afsætning af sådanne materialer. De fjerner ethvert incitament for ECA til at interessere sig for produktion af sådanne materialer (i første række de laminerede produkter), da det ikke ville kunne sælge dem til Cekacan-anvendelsesformål. Dette begrænser også selskabets konkurrencemæssige stilling i forhold til udenforstående producenter af sådanne materialer, som frit kan tilbyde dem til Cekacan-kunder.

(38) De klausuler, hvorefter visse minimumsmængder af trykte og udskårne laminerede produkter skal købes hos ECA, har ikke til formål at etablere en specialisering mellem parterne, men tager kun sigte på at give ECA sikkerhed for opretholdelsen af et vist salg af tjenesteydelser i form af udskæring og trykning i forbindelse med Cekacan-emballagetyper, som selskabet havde på tidspunktet for aftalens indgåelse i Tyskland.

(39) Men eftersom klausulen indebærer en kvantitativ begrænsning af ECA's leverancer uden for tysk territorium (en dobbelt begrænsning : for det første en begrænsning til 10 % af de mængder, som Ceka Europe leverer i Tyskland, og for det andet en begrænsning til 20 % af de mængder, som parterne leverer uden for tysk territorium), medfører klausulen en begrænsning af konkurrencen mellem ECA og A & R med hensyn til disse tjenesteydelser, også selv om den er begrænset til salg i forbindelse med produktionen af Cekacan-beholdere, der foretages inden for samarbejdsaftalens rammer gennem Ceka Europe. ECA's konkurrencemæssige stilling over for tredjeparter, der tilbyder tjenesteydelser i form af udskæring og trykning, og som frit kan tilbyde disse tjenesteydelser til Cekacan-kunder, bliver også forringet, selv om ECA teoretisk set frit kan efterkomme anmodninger om levering af tjenesteydelser, som det måtte få direkte henvendelser om fra kunder, der ikke vil benytte Ceka Europe som mellemled.

c) *Fornyet ikrafttrædelse af aftalen fra 1982*

(40) Hovedaftalens klausul vedrørende fornyet ikrafttrædelse af den tidligere aftale fra 1982 fastsætter ligeledes en fordeling af kunderne mellem A & R og ECA, hvis formål er en faktisk tilbagevenden til situationen forud for oprettelsen af Ceka Europe. Denne fordeling sikres via de aftalebestemmelser, der forbeholder det tyske territorium for ECA (eksklusivitet), og som forhindrer ECA i at udnytte disse produktionsmetoder (leje af maskiner) uden for det tildelte territorium, omend det har ret til at imødekomme spontane henvendelser.

(41) Denne fordeling af kunderne og opretholdelsen af ECA's eneret på tysk territorium indebærer begrænsning af konkurrencen mellem ECA og A & R. A & R eller Ceka Europe vil få afbrudt deres kommercielle forbindelser med disse kunder, fordi de på tysk territorium kun kan levere maskiner til ECA, og fordi dette selskab ikke længere kan udleje sådanne maskiner uden for dette territorium.

(42) Hvad angår ECA's udnyttelse af lignende produktionsprocesser, findes der ikke noget egentligt forbud. ECA har kun pligt til på forhånd at underrette licensgiveren, såfremt ECA skulle beslutte at markedsføre lignende produktionsmetoder. Denne forpligtelse udgør ikke en mærkbar konkurrencebegrænsning, dels på grund af den konkurrencefremmende virkning af enerettens afskaffelse, dels fordi tabet af eneretten kun vil forhindre ECA i at udnytte en anden metode, såfremt ECA har grunde til ikke at tro på det nye produkt, som ECA i øvrigt har gode forudsætninger for at lancere.

B. **Artikel 85, stk. 3**

(43) De anmeldte aftaler opfylder de nødvendige forudsætninger for at opnå fritagelse i henhold til Traktatens artikel 85, stk. 3.

(44) Aftalerne bidrager til at forbedre produktionen og distributionen af de pågældende produkter og til at fremme den tekniske udvikling inden for fødevareemballagesektoren. Cekacan-emballagen er nemlig et nyt produkt, der er en betydelig teknisk nyskabelse, og som vil kunne erobre en stor andel af det pågældende marked. Cekacan-emballagen har visse fordele fremfor de traditionelle emballagemetoder og tiltaler en del af forbrugerne, samtidig med at den opfylder et behov på markedet. Aftalerne har til formål — gennem samarbejde mellem maskin- og emballagematerialeproducenten og den virksomhed, der havde fået overdraget den kommercielle udnyttelse af disse produktionsmetoder på tysk territorium — at sikre en større anvendelse på fællesmarkedets territorium af den nye emballage, der i den indledende periode kun markedsførtes på tysk territorium. Produktionsmetodens indførelse i fællesmarkedets øvrige lande ville blive meget vanskeligere, såfremt A & R skulle beslutte selv at lancere den uden at medinddrage ECA, der er en fællesskabsvirksomhed med stor erfaring med hensyn til pap og papemballage, og som allerede har høstet frugterne af sin erfaring med indførelsen af produktionsmetoderne i Tyskland. Med samarbejdet mellem de to virksomheder kan der forventes en hurtigere stigning i antallet af Cekacan-kunder i de lande, der er dækket af samarbejdet, og dermed vil den nye emballageproduktionsmetode kunne anvendes over alt på gode leverings- og servicebetingelser.

(45) Brugerne, dvs. fødevarevirksomheder, der emballerer sine produkter, og de endelige forbrugere, der køber den emballerede vare, vil få en rimelig andel af den fordel, der følger af aftalerne. I første omgang vil begge grupper nyde godt af, at der på markedet findes et nyt produkt, som må betragtes som en betydelig teknisk nyskabelse. I anden omgang kan det forventes, at konkurrencen på det pågældende marked (emballager af glas, plast, metal osv. til tørre fødevarer, der er følsomme over for ilt) øges som følge af den større udbredelse af de nye metoder med de forventelige virkninger på emballagepriserne.

(46) De anmeldte aftaler pålægger ikke de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå de tilstræbte mål:

— en centralisering hos Ceka Europe af opgaver i form af udlejning og vedligeholdelse af maskinerne og leveringer til kunderne af basismaterialer er nødvendig for en hensigtsmæssig markedsføringsstrategi og afsætningspolitik. Da levering af emballagematerialer er en af de vigtigste dele af udnyttelsen af en emballagemetode, kan det ECA pålagte forbud mod direkte at tilbyde Cekacan-kunderne sine tjenesteydelser i form af udskæring og emballering (eller hypotetisk — laminerede produkter) ikke anses som urimeligt. Retten til passivt salg består i øvrigt stadig.

— Klausulerne vedrørende leverancerne til Ceka Europe fra dets moderselskaber (A & R og ECA), der medfører en begrænsning af ECA's engrossalg på tysk territorium af selskabets tjenesteydelser vedrørende udskæring og trykning, samtidig med at de sikrer ECA en minimumsmængde af disse salg i forbindelse med Cekacan-emballage, må også anses som nødvendige. Var sådanne begrænsninger ikke blevet vedtaget, ville A & R ikke være indgået i et samarbejde med ECA, men derimod selv have påtaget sig opgaven at indføre den ny teknologi i de øvrige lande med de deraf følgende meromkostninger og vanskeligheder. Uden disse garantier ville ECA ikke have givet afkald på den markedsstilling, som selskabet

havde i henhold til aftalen fra 1982, og som sikrede ECA's salg på tysk territorium. Endvidere er ECA's salg i forbindelse med Cekacan-emballage uden for Tyskland også indirekte sikret ved, at ECA kan reagere på direkte henvendelser fra kunder uden for Tyskland, der ikke vil handle med Ceka Europe, og ved at kunne eksportere emballerede færdigvarer.

— Muligheden for at kunne opsige samarbejdsaftalen med den virkning, at licensaftalen med en fordeling af kunderne mellem A & R og ECA på ny træder i kraft, er nødvendig, da den udgør en sikkerhedsforanstaltning, således at de to kontrahenter kan engagere sig i det påtænkte samarbejde uden alt for store risici. A & R kan således nyde godt af ECA's erfaring og samarbejde til fremme af metodens kommercielle udnyttelse, uden dog at miste muligheden for som indehaver af patenter og know-how samt som fabrikant af maskiner og laminerede produkter at bevare kontrollen med transaktionen, og A & R kan efter den indledende periode på tre år henvise ECA til den markedsstilling, der følger af aftalen fra 1982, og således selv genoptage udnyttelsen af produktionsmetoderne i alle fællesmarkedets lande, undtagen Tyskland.

I øvrigt er ECA sikret retten til, såfremt selskabet finder det økonomisk mere gunstigt, at vende tilbage til den tidligere situation og genindtræde i sin eneret på tysk territorium med mulighed for at konkurrere med A & R uden for det tildelte territorium, dels passivt hvad angår udlejning og vedligeholdelse af maskinerne, dels aktivt og passivt, hvad angår salg af emballagematerialer og tjenesteydelser i form af udskæring og trykning.

(47) Da det pågældende marked er markedet for al emballage til tørre fødevarer, der er følsomme over for ilt, og da dette marked omfatter emballager af forskellige materialer, såsom glas, metal og plast, kan aftalerne ikke give virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende produkter.

C. Artikel 6 og 8 i forordning nr. 17

(48) Den aftale, som A & R anmeldte den 28. marts 1988, indeholdt en række bestemmelser, der ikke opfyldte de nødvendige forudsætninger for at indrømme en fritagelse, især bestemmelserne vedrørende forbud mod konkurrence, eksklusive købsforpligtelser og områdebeskyttelse.

Som følge af Kommissionens bemærkninger har parterne accepteret at foretage en række ændringer af deres aftale. Fritagelsen kan derfor først få virkning fra meddelelsesdatoen for den ændrede aftale.

(49) I det foreliggende tilfælde er det hensigtsmæssigt under hensyntagen til den skarpe konkurrence på det pågældende marked og samarbejdsaftalens karakter at indrømme fritagelse for en periode på 10 år —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

I henhold til Traktatens artikel 85, stk. 3, erklæres bestemmelserne i Traktatens artikel 85, stk. 1, — med virkning fra den 27. april 1989 til den 26. april 1999 — uanvendelige på den samarbejdsaftale mellem A & R og ECA, der blev indgået den 17. februar 1987.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til Akerlund & Rausing, Box 22, S-22100 Lund, Sverige, og Europa Carton Aktiengesellschaft, Spitaler Straße 11, D-2000 Hamburg 1.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. oktober 1990.

På Kommissionens vegne

Leon BRITTAN

Næstformand